

Besluit over kwestie 2021-002-FB-UA

Kwestieoverzicht

Het Comité van toezicht heeft het besluit van Facebook gesteund om specifieke inhoud te verwijderen die een schending vormde van het uitdrukkelijke verbod op het plaatsen van karikaturen van gekleurde mensen in de vorm van blackface, zoals opgenomen in de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik van Facebook.

Over de kwestie

Op 5 december 2020 deelde een Facebook-gebruiker in Nederland een bericht inclusief Nederlandse tekst en een 17 seconden lange video op zijn tijdlijn. In de video was een jong kind te zien dat 3 volwassenen ontmoet, waarvan er één is verkleed als Sinterklaas en 2 zijn verkleed als Zwarte Piet.

De 2 volwassenen verkleed als Zwarte Piet hadden hun gezichten zwart geschminkt en droegen onder hun baretten pruiken van kroeshaar en bontgekleurde kleding in renaissancestijl. Alle mensen in de video lijken wit te zijn, waaronder de mensen die hun gezichten zwart hebben geschminkt. In de video klinkt feestmuziek en één van de Zwarte Pieten zegt tegen het kind: 'kijk hier, en ik heb je muts gevonden. Wil je hem op? Dan lijkt je net een echte Piet!'

Facebook verwijderde het bericht omdat het de richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik schendt.

Belangrijkste resultaten

Hoewel Zwarte Piet een culturele traditie vertegenwoordigt die door veel Nederlanders wordt gedeeld zonder duidelijke racistische bedoeling, wordt hierbij

blackface gebruikt, wat algemeen wordt erkend als schadelijk raciaal stereotype.

Sinds augustus 2020 verbiedt Facebook uitdrukkelijk karikaturen van gekleurde mensen in de vorm van blackface in het kader van de richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik. Als zodanig vond het Comité dat Facebook gebruikers voldoende duidelijk heeft gemaakt dat inhoud met blackface wordt verwijderd, tenzij deze inhoud wordt gedeeld om de praktijk te veroordelen of bewustwording te creëren.

Een meerderheid van het Comité zag voldoende bewijs voor schade om de verwijdering van de inhoud te rechtvaardigen. Ze voerden aan dat de inhoud karikaturen bevatte die onlosmakelijk verbonden zijn met negatieve en racistische stereotypen, waarvan delen van de Nederlandse maatschappij vinden dat ze systemisch racisme in Nederland in stand houden. Zij namen kennis van gedocumenteerde gevallen waarin gekleurde mensen raciale discriminatie en geweld ervoeren in Nederland gelinkt aan Zwarte Piet. Dit omvatte meldingen dat tijdens het Sinterklaasfeest gekleurde kinderen angstig waren en zich thuis niet veilig voelden en bang waren om naar school te gaan.

Een meerderheid vond dat er door accumulatie van dergelijke berichten op Facebook toe te staan een discriminerende omgeving ontstaat voor gekleurde mensen die denigrerend en intimiderend is. Zij meenden dat de effecten van blackface het beleid van Facebook rechtvaardigde en dat de verwijdering van de inhoud in overeenstemming was met de verantwoordelijkheden van het bedrijf inzake mensenrechten.

Een minderheid van het Comité zag echter onvoldoende bewijs om deze inhoud rechtstreeks te koppelen aan de schade die zou worden beperkt door de inhoud te verwijderen. Zij gaven aan dat de Facebook-waarde van 'expressie' specifiek onaangename inhoud beschermt en dat, hoewel blackface aanstootgevend is, beelden op Facebook anderen niet altijd schade berokkenen. Zij voerden ook aan dat beperking van expressie op basis van cumulatieve schade moeilijk kan zijn te

onderscheiden van pogingen om mensen te beschermen tegen subjectieve gevoelens van belediging.

Het Comité vond dat de verwijdering van inhoud zonder een toereikende uitleg te geven, als oneerlijk zou kunnen worden opgevat door de gebruiker. Wat dit betreft merkte het Comité op dat de gebruiker niet was verteld dat de inhoud specifiek was verwijderd op grond van het blackfacebeleid van Facebook.

Het besluit van het Comité van toezicht

Het Comité van toezicht steunt het besluit van Facebook om de inhoud te verwijderen.

In een beleidsadviserende verklaring beveelt het Comité aan dat Facebook:

- de regel in de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik die blackface verbiedt, koppelt aan de redenering voor de regel, inclusief de schade die het bedrijf beoogt te voorkomen.
- ervoor zorgt dat gebruikers altijd in kennis worden gesteld van de redenen van een handhaving van de Richtlijnen voor de community tegen hen, inclusief de specifieke regel die Facebook handhaaft, in overeenstemming met de aanbeveling van het Comité in kwestie [2020-003-FB-UA](#). Wanneer Facebook inhoud verwijdert vanwege schending van de regel inzake blackface, moet elke kennisgeving aan gebruikers verwijzen naar deze specifieke regel, en zijn gekoppeld aan bronnen die uitleggen welke schade deze regel probeert te voorkomen. Facebook moet ook een gedetailleerde update verstrekken over zijn 'haalbaarheidsbeoordeling' van de eerste aanbevelingen van het Comité over dit onderwerp.

*Kwestieoverzichten bieden een overzicht van de kwestie en hebben geen precedentwaarde.

Volledig besluit over kwestie

1. Samenvatting van het besluit

Het Comité van toezicht heeft het besluit van Facebook gesteund om specifieke inhoud te verwijderen die een schending vormde van het uitdrukkelijke verbod op het plaatsen van karikaturen van gekleurde mensen in de vorm van blackface, zoals opgenomen in de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik. Een meerderheid van het Comité vond dat de verwijdering van inhoud in overeenstemming is met de Richtlijnen voor de community, de waarden en de internationale verantwoordelijkheden inzake mensenrechten van Facebook.

2. Beschrijving van de kwestie

Op 5 december 2020 deelde een Facebook-gebruiker in Nederland een bericht inclusief Nederlandse tekst en een 17 seconden lange video op zijn tijdlijn. Het bijschrift van het bericht luidt, vertaald in het Engels: "happy child!" en bedankt Sinterklaas en Zwarte Pieten. In de video was een jong kind te zien dat 3 volwassenen ontmoet, waarvan er één is verkleed als Sinterklaas en 2 zijn verkleed als Zwarte Piet. De 2 volwassenen verkleed als Zwarte Piet hadden hun gezichten zwart geschminkt en droegen onder hun baretten pruiken van kroeshaar en bontgekleurde kleding in renaissancestijl. Alle volwassenen en het kind in de video lijken wit te zijn, waaronder de mensen die hun gezichten zwart hebben geschminkt.

In de video klinkt op de achtergrond feestmuziek en geeft het kind Sinterklaas en een Zwarte Piet een hand. De andere Zwarte Piet zet een muts op het hoofd van het kind en zegt in het Nederlands tegen het kind: 'Kijk hier, ik heb je muts gevonden. Wil je hem op? Dan lijkt je net een echte Piet! Even kijken. Kijk ...'

Het bericht werd minder dan 1000 keer bekeken. Hoewel de meeste kijkers die het bericht bekeken uit Nederland kwamen, waaronder Curaçao, werd het bericht ook bekeken door gebruikers uit België, Duitsland en Turkije. Het bericht kreeg minder dan 10 opmerkingen en minder dan 50 reacties, waarvan de meeste vind-ik-leuks waren,

gevolgd door 'geweldig'. De inhoud werd niet gedeeld door andere gebruikers. Het bericht werd gerapporteerd door een Facebook-gebruiker in Nederland wegens schending van de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik.

Op 6 december 2020 verwijderde Facebook het bericht wegens schending van de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik. Facebook bepaalde dat de uitbeeldingen van Zwarte Piet in de video een schending zijn van het beleid van Facebook dat karikaturen van gekleurde mensen in de vorm van blackface verbiedt. Facebook stelde de gebruiker op de hoogte dat zijn bericht 'in strijd is met onze Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik.' Nadat Facebook het bezwaar van de gebruiker tegen het besluit van Facebook om de inhoud te verwijderen heeft afgewezen, heeft de gebruiker zijn bezwaar op 7 december 2020 ingediend bij het Comité van toezicht.

3. Bevoegdheid en toepassingsgebied

Het Comité is bevoegd om het besluit van Facebook te beoordelen onder Artikel 2 (Bevoegdheid om te beoordelen) van het statuut van het Comité en kan dat besluit steunen of ongedaan maken volgens Artikel 3, Paragraaf 5 (Procedures voor beoordeling: resolutie van het statuut). Facebook heeft geen redenen opgegeven om de inhoud uit te sluiten in overeenstemming met Artikel 2, Paragraaf 1.2.1 (Inhoud niet beschikbaar voor beoordeling door Comité) van de huisregels van het Comité. Evenmin heeft Facebook aangegeven dat het de kwestie beschouwt als niet in aanmerking komend op grond van Artikel 2, Paragraaf 1.2.2 (Wettelijke verplichtingen) van de huisregels. Op grond van Artikel 3, Paragraaf 4 (Procedures voor beoordeling: besluiten) van het statuut van het Comité kan het definitieve besluit een beleidsadviserende verklaring bevatten die Facebook in beschouwing neemt als richtlijn voor toekomstige beleidsontwikkeling.

4. Relevante richtlijnen

Het Comité van toezicht heeft de volgende richtlijnen in beschouwing genomen bij zijn besluit:

I. Richtlijnen voor de Facebook-community

De Richtlijnen voor de Facebook-community definiëren haatdragend taalgebruik als 'een directe aanval op mensen op basis van wat we beschermde kenmerken noemen: ras, afkomst, nationaliteit, religie, seksuele geaardheid, kaste, sekse, geslacht, genderidentiteit, of ernstige ziekten of beperkingen.' Directe aanvallen omvatten 'mensonterend taalgebruik' en 'schadelijke stereotypen.' Onder 'Niveau 1' omvat verboden inhoud ('Het volgende mag je niet plaatsen') inhoud die een persoon of een groep mensen target op basis van een beschermd kenmerk met 'opzettelijk mensonterende vergelijkingen, generalisaties of ongegronde beweringen over gedrag (schriftelijk of in beeldvorm).' 'Karikaturen van gekleurde mensen in de vorm van blackface' wordt specifiek genoemd als voorbeeld van inbreukmakende inhoud.

In de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik verklaart het bedrijf dat haatdragend taalgebruik niet is toegestaan op het platform 'omdat dat een omgeving van intimidatie en uitsluiting schept, en in sommige gevallen offline geweld kan bevorderen.'

II. De waarden van Facebook

De waarden van Facebook zijn uiteengezet in de inleiding van de Richtlijnen voor de community. De waarde van 'expressie' wordt beschreven als 'cruciaal':

Het doel van onze richtlijnen voor de community is altijd geweest om een plek voor expressie te creëren en mensen een stem te geven. [...] We willen dat mensen openlijk kunnen praten over de onderwerpen die ze belangrijk vinden, zelfs als sommige mensen het er niet mee eens zijn of ze aanstootgevend vinden.

Facebook beperkt 'expressie' om 4 waarden te beschermen, en 2 daarvan zijn relevant:

'Veiligheid': *We willen dat Facebook een veilige plek is. Expressie die mensen bedreigt, kan anderen intimideren, buitensluiten of het zwijgen opleggen en is niet toegestaan op Facebook.*

'Waardigheid': *We vinden dat alle mensen evenveel waard zijn en gelijke rechten hebben. We verwachten dat mensen de waardigheid van anderen respecteren en anderen niet lastigvallen of vernederen.*

III. Richtlijnen inzake mensenrechten

De Principes voor Bedrijfsleven en Mensenrechten van de Verenigde Naties (UNGP's), goedgekeurd door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties in 2011, vormen een vrijwillig kader voor de verantwoordelijkheden van particuliere bedrijven inzake mensenrechten. De analyse van het Comité in deze kwestie werd geïnformeerd door de volgende richtlijnen inzake mensenrechten:

- a. Vrijheid van meningsuiting: Artikel 19, Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten ([ICCPR](#)), [Algemene opmerking 34](#), Mensenrechtencomité, 2011; Speciale VN-rapporteur voor rapporten over vrijheid van mening en meningsuiting: [A/HRC/38/35](#) (2018) en [A/74/486](#) (2019).
- b. Het recht om deel te nemen aan het culturele leven: Artikel 15, Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten ([ICESCR](#)); [Algemene opmerking 21](#), Comité inzake economische, sociale en culturele rechten (2009).
- c. Het recht op non-discriminatie: Artikel 2, paragraaf 1, [ICCPR](#); Artikel 2, Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie ([CERD](#)); [Algemene aanbeveling 34](#), Comité inzake de uitbanning van rassendiscriminatie (CERD-comité), (2011); Afsluitende opmerkingen over Nederland ([CERD/C/NLD/CO/19-21](#)), het CERD-comité, (2015); Speciale VN-rapporteur over racisme, rapport [A/HRC/44/57/Add.2](#) (2020); Rapport van de Werkgroep voor mensen van Afrikaanse afkomst (WGEPAD), [A/HRC/30/56/Add.1](#) (2015).
- d. Het recht op gezondheid: Artikel 12, [ICESCR](#).

- e. De rechten van het kind: Artikelen 2 en 6 Verdrag inzake de rechten van het kind ([CRC](#)).

5. Gebruikersverklaring

De gebruiker verklaarde in zijn bezwaar aan het Comité dat het bericht was bedoeld voor zijn kind, dat er blij mee was, en dat hij de inhoud teruggeplaatst wil op Facebook. De gebruiker verklaarde ook dat 'de kleur niet uitmaakt' in deze kwestie omdat Zwarte Piet volgens hem belangrijk is voor kinderen.

6. Toelichting op het besluit van Facebook

Facebook heeft dit bericht verwijderd als aanval van Niveau 1 op grond van de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik, specifiek vanwege de schending van de Facebook-regel die schadelijke stereotypen en mensonterende generalisaties in beeldvorm verbiedt, waaronder karikaturen van gekleurde mensen in de vorm van blackface. Facebook kondigde het 'blackfacebeleid' aan via zijn [Newsroom](#) en via de nieuwsmidia in augustus 2020. Tegelijkertijd heeft het bedrijf zijn Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik bijgewerkt door het blackfacebeleid toe te voegen. In november 2020 heeft Facebook een [Nederlandse video](#) uitgebracht waarin de potentiële effecten van dit beleid op de uitbeelding van Zwarte Piet op het platform worden uitgelegd.

Facebook merkte ook op dat het beleid het resultaat is van uitgebreid onderzoek en betrokkenheid van externe belanghebbenden. Als gevolg hiervan concludeerde Facebook dat de uitbeeldingen van Zwarte Piet 'gekleurde mensen beledigen, discrimineren, uitsluiten en ontmenselijken door hen voor te stellen als minderwaardig en zelfs onmenselijk' omdat de kenmerken van de figuur 'overdreven en onwerkelijk' zijn. Bovendien verklaarde Facebook dat Zwarte Piet een 'slaafs personage is wiens typische gedrag onbeholpen en clownesk is en dat gebrekkig praat.'

Facebook stelde dat omdat 'de 2 mensen in de video gekleed waren in het typische zwartepietenkostuum, hun gezichten zwart waren geschminkt en ze pruiken van

kroeshaar droegen,' het besluit van Facebook om de inhoud te verwijderen in overeenstemming was met het blackfacebeleid. Facebook gaf ook aan dat er geen aanwijzing was dat de inhoud werd gedeeld om het gebruik van blackface te veroordelen of hierover bewustwording te creëren, wat een algemene uitzondering is die is opgenomen in de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik.

Facebook stelde ook dat de verwijdering van de inhoud in overeenstemming was met de waarden van 'waardigheid' en 'veiligheid' afgewogen tegen de waarde 'expressie'. Volgens Facebook veroorzaakt de schade die wordt veroorzaakt door de uitbeeldingen van Zwarte Piet op het Facebook-platform 'zelfs wanneer deze door de gebruiker niet zijn bedoeld om schade te berokkenen, zulke extreme schade en negatieve ervaringen dat ze moeten worden verwijderd.'

Facebook verklaarde verder dat het besluit van Facebook om de inhoud te verwijderen in overeenstemming is met de internationale richtlijnen inzake mensenrechten. Facebook verklaarde dat (a) het Facebook-beleid duidelijk en gemakkelijk toegankelijk was, (b) het besluit om de inhoud te verwijderen gerechtvaardigd was om de rechten van anderen te beschermen tegen schade en discriminatie en (c) het besluit van Facebook 'noodzakelijk was om schade aan de waardigheid en eigenwaarde van kinderen en volwassenen van Afrikaanse afkomst te voorkomen.' Om te voldoen aan de vereiste van evenredigheid voor beperkingen van expressie, voerde Facebook aan dat het Facebook-beleid van toepassing was op een beperkt aantal van 'de meest ernstige stereotypen.'

7. Inzendingen van derden

Het Comité van toezicht ontving 22 openbare opmerkingen in verband met deze kwestie. 7 van de opmerkingen waren verzonden vanuit Europa en 15 vanuit de Verenigde Staten en Canada. De inzendingen hadden betrekking op onderwerpen zoals: de geschiedenis van Zwarte Piet, de vraag of de uitbeelding van het personage schadelijk is voor gekleurde mensen, vooral gekleurde kinderen, en hoe de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik zich verhouden tot deze

kwestie en de naleving van internationale richtlijnen inzake mensenrechten door Facebook.

Openbare opmerkingen die voor deze kwestie zijn ingezonden, kunnen worden bekeken door [hier](#) te klikken.

8. Analyse van het Comité van toezicht

Deze kwestie brengt voor het Comité diverse spanningen met zich mee omdat de kwestie verband houdt met een lange culturele traditie die door veel Nederlanders wordt gedeeld en gevierd zonder duidelijke racistische bedoeling. De traditie bevat echter mensen in blackface, wat wereldwijd, en steeds meer in Nederland, breed wordt beschouwd als een schadelijk raciaal stereotype. In deze kwestie maakt een gebruiker bezwaar tegen de verwijdering door Facebook van een familievideo die is gedeeld met een relatief klein publiek, waarin een traditioneel feest met een kind wordt gevierd. In de video is het personage Zwarte Piet in blackface te zien. Dit is een vorm van expressie die Facebook onlangs besloot te verbieden op basis van de Facebook-waarden 'expressie', 'veiligheid' en 'waardigheid'. Er is geen suggestie dat de gebruiker de bedoeling had schade te veroorzaken en deze heeft niet het gevoel dat dit haatdragend taalgebruik is. Tegelijkertijd menen veel mensen, waaronder academici, sociale en culturele experts, openbare autoriteiten en een groeiend aantal nationale instanties in Nederland, dat de praktijk discriminerend is en schade kan veroorzaken (bewijs dat dit standpunt ondersteunt, wordt uiteengezet in paragraaf 8.3 hieronder). Behalve expressie hebben tal van mensenrechten betrekking op deze kwestie, waaronder culturele rechten, gelijkheid en non-discriminatie, geestelijke gezondheid en de rechten van kinderen.

Vanuit 3 invalshoeken probeert het Comité te beoordelen of deze inhoud moet worden hersteld op Facebook: De Richtlijnen voor de Facebook-community, de waarden van het bedrijf en de verantwoordelijkheden van het bedrijf inzake mensenrechten. Door de complexiteit van deze kwesties kunnen redelijke mensen verschillende conclusies trekken, en het Comité was over deze kwestie verdeeld.

8.1 Naleving van de Richtlijnen voor de community

Facebook handhaaft onze Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik door vaststelling van (i) een 'directe aanval' en (ii) een 'beschermd kenmerk' waarop de directe aanval was gebaseerd. In dit geval is het Comité het met Facebook eens dat aan beide elementen die zijn vereist voor de handhaving van de Richtlijnen voor de community is voldaan.

De uitleg van beleid voor de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik luidt 'mensonterend taalgebruik' en 'schadelijke stereotypen' als voorbeelden van een aanval. Onder de paragraaf 'Het volgende mag je niet plaatsen' zijn 'opzettelijk mensonterende vergelijkingen, generalisaties of ongegronde beweringen over gedrag (schriftelijk of in beeldvorm) verboden, waaronder uitdrukkelijk karikaturen van gekleurde mensen in de vorm van blackface.' De Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik omvatten ras en etniciteit op de lijst met beschermende kenmerken. In deze kwestie heeft Facebook de gebruiker ervan in kennis gesteld dat diens inhoud de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik schendt. De gebruiker werd er echter niet over geïnformeerd dat het bericht specifiek werd verwijderd op grond van het blackfacebeleid.

Het Comité merkt op dat de gebruiker claimde dat het zijn bedoeling was de viering van een traditioneel feest te delen. Het Comité heeft geen reden om aan te nemen dat dit standpunt niet oprecht was. De Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik, waaronder de blackfaceregel, vereisen echter niet dat een gebruiker de bedoeling heeft om mensen aan te vallen op basis van een beschermde categorie. De regel van Facebook is zo gestructureerd dat ervan wordt uitgegaan dat elk gebruik van blackface inherent een discriminerende aanval is. Op basis hiervan is de actie van Facebook om deze inhoud te verwijderen in overeenstemming met het inhoudsbeleid van Facebook.

Het Comité merkt op dat de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik een algemene uitzondering bevatten om mensen toe te staan 'inhoud te

delen die het haatdragende taalgebruik van anderen bevat om dit te veroordelen of hierover bewustwording te creëren.' Het Comité verklaart verder: 'Ons beleid is bedoeld om ruimte toe te staan voor dit type taalgebruik, maar we vragen mensen wel om hun bedoeling duidelijk kenbaar te maken. Als die bedoeling niet duidelijk is, verwijderen we mogelijk inhoud.' Het Comité was het erover eens dat deze uitzondering in deze kwestie niet van toepassing was.

Een meerderheid van het Comité merkte op dat de 2 volwassenen in de video hun hele gezicht zwart hadden geschminkt, pruiken met kroeshaar en bontgekleurde kleding in renaissancestijl droegen en zich gedroegen als slaven van Sinterklaas. De meerderheid vond ook dat de inhoud mogelijk schadelijke stereotypen bevatte, zoals slavernij en minderwaardigheid. In het licht hiervan en van de analyse van de onderstaande waarden en verantwoordelijkheden inzake mensenrechten van Facebook, beaamt de meerderheid dat de verwijdering van de inhoud in overeenstemming was met de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik.

Voor een minderheid riep de algemene regel van Facebook dat blackface intimiderend, uitsluitend en geweldbevorderend is echter vragen op die hieronder worden besproken.

8.2 Naleving van de waarden van Facebook

Voor een meerderheid van het Comité stemden het besluit om deze inhoud te verwijderen en het verbod op blackface overeen met de waarden van Facebook 'expressie', 'veiligheid' en 'waardigheid'.

In het algemeen is men het erover eens dat het gebruik van blackface, waaronder uitbeeldingen van Zwarte Piet, denigrerend is tegenover gekleurde mensen. Met betrekking hiertoe verwijst het Comité naar rapporten van internationale mechanismen inzake mensenrechten en regionale en nationale autoriteiten, die onder paragraaf 8.3 (III) uitvoeriger worden besproken. De inhoud van de gebruiker bevatte karikaturen die onlosmakelijk zijn verbonden met negatieve en racistische stereotypen die hun oorsprong vinden in de slavernij van gekleurde mensen. Met betrekking tot de

waarde van 'expressie': de video van de gebruiker is geen politieke toespraak of een publieke zaak en is op zichzelf louter privé. Een deel van de Nederlandse samenleving vindt dat deze karikaturen systemisch racisme in Nederland tegenwoordig in stand houden. Voor de meerderheid kan het niet doorslaggevend zijn dat de gebruiker deze inhoud deelde zonder kwade bedoelingen of haat tegenover gekleurde mensen. Een accumulatie van dergelijke berichten op Facebook zou voor gekleurde mensen een discriminerende omgeving scheppen die denigrerend en intimiderend is. Op grote schaal is het beleid duidelijk en garandeert dit de waardigheid, veiligheid en expressie van gekleurde mensen op het platform. De expressie beperken van mensen die uitbeeldingen van Zwarte Piet delen in contexten waarbinnen racisme niet wordt veroordeeld, is acceptabel om deze doelstelling te behalen.

Een minderheid van het Comité vond dat Facebook meer gewicht had moeten geven aan de expressie van de gebruiker in deze kwestie, zelfs als deze privé is. Zij herinneren eraan dat de Facebook-waarde 'expressie' specifiek onaangename en aanstootgevende inhoud beschermt. Hoewel blackface beledigend kan zijn, geloofde de minderheid dat uitbeeldingen op Facebook niet altijd schade aan anderen veroorzaken, en dat de uitzonderingen van de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik te beperkt zijn om deze situaties toe te staan. In deze kwestie geloofde de minderheid dat tijdens een duidelijke privéaangelegenheid het kind werd aangemoedigd om zichzelf te identificeren met Zwarte Piet en dat de interactie kon worden beschouwd als positief. De minderheid gelooft daarom dat Facebook onvoldoende bewijs van schade heeft geleverd om de onderdrukking van 'expressie' te rechtvaardigen. Naar hun oordeel heeft de verwijdering van dit bericht, zonder kennisgeving van de specifieke geschonden regel, verwarring veroorzaakt bij de gebruiker die het bericht heeft geplaatst, en de waarden 'waardigheid' en 'veiligheid' niet bevorderd.

8.3 Naleving van de verantwoordelijkheden inzake mensenrechten van Facebook

Een meerderheid vond dat de verwijdering van de inhoud van de gebruiker op grond van de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik in overeenstemming was met de verantwoordelijkheden inzake mensenrechten van

Facebook, vooral om negatieve effecten op mensenrechten aan te pakken die kunnen ontstaan door de bedrijfsactiviteiten van Facebook (UNGP's, principes 11 en 13).

Zorgvuldigheid met betrekking tot mensenrechten (UNGP's)

De blackfaceregeling van Facebook was de uitkomst van een [breder proces dat is ingesteld om een beleid te ontwikkelen inzake schadelijke stereotypen](#). Dit proces ging gepaard met uitgebreid onderzoek en de betrokkenheid van meer dan 60 belanghebbenden, waaronder experts op diverse gebieden, maatschappelijke groeperingen en groepen die worden getroffen door discriminatie en schadelijke stereotypen.

Voor de meerderheid was dit in overeenstemming met internationale richtlijnen voor voortdurende zorgvuldigheid met betrekking tot mensenrechten om de activiteiten en het beleid van het bedrijf te ontwikkelen (principe 17(c) en 18(b) UNGP's; Speciale VN-rapporteur voor de vrijheid van meningsuiting, rapport A/74/486, paragrafen 44 en 58(e)). Voor de minderheid leverde Facebook onvoldoende informatie over de omvang van het onderzoek en de betrokkenheid van belanghebbenden in landen waarin de Sinterklaastraditie bestaat, zoals in Nederland.

Vrijheid van meningsuiting (artikel 19 ICCPR)

Artikel 19, paragraaf 2 van de ICCPR voorziet in brede bescherming voor alle soorten expressie. Het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties heeft duidelijk gemaakt dat de bescherming van Artikel 19 zich uitstrekt tot expressie die kan worden beschouwd als 'diep beledigend' (Algemene opmerking 34, paragrafen 11, 12).

Het Comité merkte op dat het recht om deel te nemen aan het culturele leven, dat wordt beschermd op grond van Artikel 15 van de ICESCR, ook relevant is. Deelnemen aan het Sinterklaasfeest en gerelateerde inhoud op Facebook plaatsen (waaronder beelden van Zwarte Piet in blackface) kan worden opgevat als deelnemen aan het culturele leven in Nederland.

Iedereen moet kunnen profiteren van zowel het recht op vrijheid van meningsuiting als het recht om deel te nemen aan het culturele leven zonder discriminatie op grond van ras of etniciteit (Artikel 2, paragraaf 1, ICCPR; Artikel 2, paragraaf 2, IESCR).

Hoewel het recht op vrijheid van meningsuiting fundamenteel is, is het niet absoluut. Het kan worden beperkt, maar beperkingen moeten voldoen aan de vereisten van wettigheid, rechtmatig doel, noodzaak en proportionaliteit (Artikel 19, paragraaf 3, ICCPR). Facebook moet ernaar streven zijn beleid inzake inhoudsbeheer inzake haatdragend taalgebruik af te stemmen op deze principes (Speciale VN-rapporteur voor de vrijheid van meningsuiting, rapport A/74/486, bij paragraaf 58(b)). Evenzo kan het recht om deel te nemen aan het culturele leven worden onderworpen aan vergelijkbare beperkingen om andere mensenrechten te beschermen (Algemene opmerking 21, paragraaf 19).

I. Wettigheid

Het Comité vond dat de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik voldoende duidelijk en nauwkeurig waren om gebruikers te waarschuwen dat inhoud met blackface wordt verwijderd, tenzij een relevante uitzondering van toepassing is (Algemene opmerking 34, paragraaf 25). Facebook heeft er verder naar gestreefd bewustwording te creëren over de potentiële effecten van deze beleidswijziging in Nederland door voorafgaand aan het Sinterklaasfeest [een Nederlandse video](#) uit te brengen in november 2020. Hierin werden de redenen uitgelegd waarom uitbeeldingen van Zwarte Piet niet zijn toegestaan op het platform.

II. Rechtmatig doel

Het Comité was het erover eens dat de beperking overeenstemde met het rechtmatige doel de rechten van anderen te beschermen (Algemene opmerking 34, paragraaf 28). Deze omvatten de rechten op gelijkheid en non-discriminatie, waaronder op basis van ras en etniciteit (Artikel 2, paragraaf 1, ICCPR; Artikel 2, ICERD). Facebook heeft het rechtmatige doel van de voorkoming van discriminatie nagestreefd door gelijke toegang tot een platform voor expressie (Artikel 19 ICCPR) en om tegen discriminatie te beschermen op andere gebieden. Dit is op zijn beurt belangrijk om het recht op

gezondheid van personen die worden getroffen door discriminatie te beschermen (Artikel 12, ICESCR) en geldt vooral voor kinderen, die op grond van de CRC extra worden beschermd tegen discriminatie, en garandeert hun recht op ontwikkeling (Artikelen 2 en 6 CRC).

Het Comité was het er verder over eens dat het geen rechtmatig doel is expressie te beperken met als enige doel individuen te beschermen tegen belediging (Speciale VN-rapporteur voor de vrijheid van meningsuiting, rapport A/74/486, paragraaf 24) omdat de waarde die het internationale recht inzake mensenrechten aan onbelemmerde expressie hechtte hoog is (Algemene opmerking 34, paragraaf 38).

III. Noodzaak en evenredigheid

Beperkingen van de vrijheid van meningsuiting moeten 'geschikt zijn om de beschermende functie ervan te bereiken; ze moeten het minst opdringerige instrument zijn van de instrumenten die de beschermende functie ervan kunnen bereiken; ze moeten in verhouding staan tot het belang dat moet worden beschermd' (Algemene opmerking 34, paragraaf 34).

Een meerderheid van het Comité nam de Richtlijnen voor de Facebook-community inzake haatdragend taalgebruik in beschouwing, en de vraag of de toepassing van de blackfaceregel in deze kwestie noodzakelijk was om de rechten van gekleurde mensen op gelijkheid en non-discriminatie te beschermen, vooral voor kinderen. Dit was in overeenstemming met de verantwoordelijkheid van Facebook om beleid aan te nemen om het veroorzaken van of bijdragen aan nadelige gevolgen voor mensenrechten te voorkomen (UNGP's, principe 13).

Zoals het Comité ook heeft vastgesteld in het besluit over kwestie [2020-003-FB-UA](#), kan het wijzigen van inhoud om cumulatieve schade van haatdragend taalgebruik aan te pakken, zelfs wanneer de expressie niet direct aanzet tot geweld of discriminatie, in sommige gevallen in overeenstemming zijn met de verantwoordelijkheden van Facebook inzake mensenrechten. Voor de meerderheid scheidt de accumulatie van denigrerende karikaturen over gekleurde mensen op Facebook een omgeving

waarbinnen gewelddaden eerder worden getolereerd en discriminatie reproduceren in een maatschappij. Zoals bij denigrerende belastingen is context altijd belangrijk, zelfs voor de handhaving van een algemene regel. Hier was de ervaring van discriminatie tegen gekleurde mensen in Nederland, en de connectie van Zwarte Piet en blackface met die ervaring, cruciaal.

Zoals de Speciale VN-rapporteur voor de vrijheid van meningsuiting heeft opgemerkt 'vormt de schaal en de complexiteit van [sociale mediabedrijven] die haatdragende expressie aanpakken, uitdagingen op lange termijn en kunnen bedrijven ertoe worden gebracht deze expressie te beperken, zelfs als deze niet duidelijk is gekoppeld aan nadelige resultaten (zoals het uitdragen van haat verband houdt met aanzetting in artikel 20 van de [ICCPR]).'(rapport A/HRC/38/35, paragraaf 28). De Speciale rapporteur heeft ook aangegeven dat bedrijven haatdragend taalgebruik mogen verwijderen dat onder de grens van aanzetting tot discriminatie of geweld valt; wanneer wordt afgeweken van de hoge norm waaraan staten moeten voldoen om beperkingen te rechtvaardigen in het straf- of civielrecht over expressie, moeten bedrijven vooraf een met redenen omklede verklaring van het beleidsverschil verstrekken, die wordt verduidelijkt in overeenstemming met de richtlijnen inzake mensenrechten (A/74/486, paragrafen 47 - 48).

Het Comité merkt op dat het internationale recht inzake mensenrechten het niet zou toestaan dat een staat een algemeen verbod op blackface oplegt via strafrechtelijke of civielrechtelijke sancties, behalve op grond van de voorwaarden zoals voorzien in ICCPR Artikel 20, paragraaf 2 en Artikel 19, paragraaf 3 (zoals het uitdragen van haat dat aanzetting tot geweld vormt) (A/74/486, paragraaf 48). Expressie die deze grens niet bereikt, kan nog steeds reden geven tot bezorgdheid in termen van tolerantie, beschaafdheid en respect voor anderen, maar is niet noodzakelijk of evenredig voor een staat om te beperken (Actieplan van Rabat, paragraaf 12, 20). Naar de mening van het Comité valt het individuele bericht in deze kwestie binnen deze categorie van bescherming tegen van overheidswege opgelegde beperking.

De meerderheid vond dat Facebook in deze kwestie de internationale richtlijn volgde en aan zijn verantwoordelijkheden inzake mensenrechten voldeed. Tal van mechanismen inzake mensenrechten vonden de uitbeelding van Zwarte Piet een schadelijk stereotype, en brachten dit in verband met structureel racisme in Nederland, met ernstige schade op het niveau van de maatschappij en het individu. Voor de meerderheid rechtvaardigde dit dat Facebook een beleid aanneemt dat afwijkt van de normen inzake mensenrechten die staten binden, waarbij de bedoeling van de persoon die inhoud met blackface deelt, alleen materieel is als het gebruik daarvan wordt veroordeeld of hierover bewustwording wordt gecreëerd.

Het CERD-comité merkte in zijn 'Afsluitende opmerkingen over Nederland' op dat Zwarte Piet 'door veel mensen van Afrikaanse afkomst wordt ervaren als een overblijfsel van de slavernij' en verband houdt met structureel racisme in het land ([CERD/C/NLD/CO/19-21](#), paragraaf 15 en 17). De meerderheid merkte op dat de Werkgroep voor mensen van Afrikaanse afkomst van de Verenigde Naties tot vergelijkbare conclusies was gekomen ([A/HRC/30/56/Add.1](#), paragraaf 106). Het Comité is het met het CERD-comité eens dat 'zelfs een diep gewortelde culturele traditie geen rechtvaardiging vormt voor discriminerende praktijken en stereotypen' ([CERD/C/NLD/CO/19-21](#), paragraaf 18; zie ook VN-comité voor economische, sociale en culturele rechten, Algemene opmerking 21, paragrafen 18 en 51).

De meerderheid was ook overtuigd van de gedocumenteerde ervaringen van gekleurde mensen in Nederland met raciale discriminatie en geweld die vaak verband hielden met en werden verergerd door de culturele praktijk van Zwarte Piet. De [bevinding](#) van de Nederlandse Kinderombudsman dat 'afbeeldingen van Zwarte Piet kunnen bijdragen aan pesten, uitsluiting en discriminatie van gekleurde kinderen' samen met rapporteringen dat tijdens het Sinterklaasfeest gekleurde kinderen angstig waren, zich thuis onveilig voelden en bang waren om naar school te gaan, is overtuigend. Daarnaast wees het Comité op gerapporteerde voorvallen van intimidatie en geweld tegen mensen die op vreedzame wijze tegen Zwarte Piet protesteerden ([CERD/C/NLD/CO/19-21](#), paragraaf 17). Het Comité wees ook op het werk van de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie ([ECRI-rapport over Nederland](#), paragrafen 30-31), [Het](#)

[Nationaal Instituut voor de Rechten van de Mens in Nederland](#) het netwerk van de Europese Commissie van juridische deskundigen op het gebied van gendergelijkheid en non-discriminatie ([Nederlandse landenrapport Europese Commissie 2020](#), pagina 24, voetnoot 89).

De meerderheid van het Comité merkte verder op dat herhaalde negatieve stereotypen over een al gemarginaliseerde minderheid, waaronder in de vorm van afbeeldingen die worden gedeeld op sociale media, een psychologisch effect hebben op individuen met maatschappelijke gevolgen. Herhaalde blootstelling aan dit bepaalde stereotype kan bij mensen die niet gekleurd zijn ideeën van raciale suprematie stimuleren die ertoe kunnen leiden dat individuen discriminatie en geweld gaan rechtvaardigen en er zelfs toe gaan aanzetten. Voor gekleurde mensen kunnen het cumulatieve effect van herhaalde blootstelling aan dergelijke afbeeldingen en het feit dat zij het slachtoffer zijn van geweld en discriminatie, impact hebben op hun eigenwaarde en gezondheid, met name voor kinderen (Artikel 12, ICESCR; Artikelen 2 en 6, CRC). Met betrekking hiertoe wijst het Comité op het werk van Izalina Tavares, '[Black Pete: Analyzing a Racialized Dutch Tradition Through the History of Western Creations of Stereotypes of Black Peoples](#)'.

Andere academische studies hebben ook een causaal verband gelegd tussen uitbeeldingen van Zwarte Piet en schade, waarvan Facebook veel ook opnam in zijn uitleg van besluit aan het Comité. Deze omvatten Judi Mesman, Sofie Janssen and Lenny van Rosmalen, '[Black Pete through the Eyes of Dutch Children](#),' en Yvon van der Pijl en Karina Goulordava, '[Black Pete, “Smug Ignorance,” and the Value of the Black Body in Postcolonial Netherlands](#).' Dit past in een bredere literatuur over dit onderwerp, waaronder John F. Dovidio, Miles Hewstone, Peter Glick, en Victoria M. Esses, '[Prejudice, Stereotyping and Discrimination: Theoretical and Empirical Overview](#).'

Volgens de meerderheid is er voldoende bewijs van objectieve schade aan de rechten van individuen om deze regel te onderscheiden van een regel die probeert mensen te isoleren van subjectieve belediging.

De meerderheid vond ook dat de verwijdering evenredig was. Minder zware maatregelen zoals labels, waarschuwingsschermen, of andere maatregelen om de verspreiding te beperken, zouden onvoldoende bescherming bieden tegen de cumulatieve effecten van het laten staan van inhoud van deze aard op het platform. De uitdaging van de beoordeling van de intentie wanneer wordt gehandhaafd tegen inhoud op grote schaal, moet ook in beschouwing worden genomen. Dit zou een onderzoek per geval vereisen, dat zou leiden tot een risico op aanzienlijke onzekerheid, dat opweegt tegen een algemene regel die gemakkelijker kan worden gehandhaafd (zie voor een vergelijkend perspectief: Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Case of Animal Defenders International v. the United Kingdom*, paragraaf 108).

De meerderheid merkte verder op dat het verbod dat Facebook had opgelegd niet algemeen van aard is, en dat de beschikbaarheid van menselijke beoordeling essentieel is voor een nauwkeurige handhaving. Er is een uitzondering onder de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik die ook van toepassing is op het blackfacebeleid, die afbeeldingen van blackface toestaat om dit te veroordelen of bewustwording te creëren over haatdragend taalgebruik. De nieuwswaardigheid stelt Facebook verder in staat schendende inhoud op het platform toe te staan als het publieke belang van de expressie zwaarder weegt dan het risico op schade (bijvoorbeeld als afbeeldingen of beeldmateriaal van een publieke figuur in blackface een onderwerp zijn van een landelijke nieuwsrapportage).

Gewijzigde 'Piet-tradities' waarbij afstand is genomen van het gebruik van blackface worden ook niet beïnvloed door de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik, en dit was belangrijk voor de meerderheid. De gebruiker kan daardoor zijn traditie aanpassen als hij het beeldmateriaal ervan wil delen via zijn Facebook-account. Een groeiend aantal nationale instanties in Nederland heeft zich gedistantieerd en/of zich voorstander betoond van alternatieve en inclusieve vormen van de traditie ([rapport van European Race and Imagery Foundation](#), bladzijde 7, 24 en 56-58). Tegen een achtergrond van een wereldwijd oordeel over racisme en witte suprematie, is het in overeenstemming met de verantwoordelijkheden van Facebook inzake

mensenrechten om operationele regels en procedures aan te nemen die gelijkheid en non-discriminatie promoten.

Hoewel ze de argumenten van de meerderheid waardeerden, geloofde de minderheid niet dat aan de vereisten van noodzaak en evenredigheid was voldaan. Ze merkten op dat de regel onevenredig breed is, en een meer genuanceerd beleid Facebook in staat zou stellen duidelijk gedefinieerde zorgen met betrekking tot discriminatie aan te pakken, en tegelijkertijd bijkomende schade te voorkomen aan expressie die niet is bedoeld om te schaden en die niet direct schade veroorzaakt. De minderheid geloofde dat het gepresenteerde bewijs zeker relevant was, maar onvoldoende was om in precieze termen een oorzakelijk verband aan te tonen tussen de onderzochte expressie en de schade die wordt voorkomen of beperkt door de expressie te beperken (Algemene opmerking 34, paragraaf 34): het beleid moet voorzien in de mogelijkheid dat een dergelijke expressie niet altijd is bedoeld om schade aan te brengen en niet altijd bijdraagt aan schade. De minderheid merkte op dat de overmatige handhaving van het huidige beleid waarschijnlijk een remmend effect heeft op de vrijheid van meningsuiting. Ze vonden ook dat het door de inhoudsverwijdering te baseren op de notie van cumulatieve schade, moeilijk wordt om beperkingen van dit type te onderscheiden van regels die mensen moeten beschermen tegen subjectieve gevoelens van belediging. Evenzo geloofde de minderheid dat een algemeen negatief psychologisch effect op individuen met maatschappelijke gevolgen niet voldoende werd aangetoond en dit de inmenging in het taalgebruik niet rechtvaardigt, tenzij deze de grens van aanzetting bereikt (Artikel 20, paragraaf 2, ICCPR), op grond van internationaal recht inzake mensenrechten. Ze uitten ook hun bezorgdheid over het feit dat de macht van Facebook kan worden aangewend op een manier die interfereert met een zaak waarover landelijk wordt gediscussieerd en die processen in een democratische maatschappij die discriminatie tegengaan, kan verstoren of zelfs kan verdringen.

Voor de minderheid zal de verwijdering van mogelijk grootschalige discriminerende inhoud waarbij de gebruiker niet de bedoeling heeft te schaden en waarbij het onwaarschijnlijk is dat schade het gevolg is, raciale discriminatie niet effectief

aanpakken. Ze waren het met de meerderheid eens dat de verwijdering van inhoud zonder de gebruiker een toereikende uitleg te geven, zou kunnen worden opgevat als oneerlijk. De verwarring die mogelijk resulteert uit het feit dat iemand wordt beschuldigd van een 'aanval' en 'haatdragend taalgebruik' terwijl geen schade is bedoeld, zou pogingen kunnen ondermijnen om mensen op en buiten Facebook bekendheid en duidelijkheid te bieden over het inhoudsbeleid van Facebook. Voor de meerderheid zou dit worden aangepakt en zou het platform meer inclusief worden gemaakt als kennisgevingen over inhoudsverwijdering meer informatie zouden bevatten voor de gebruiker over de rechtvaardiging voor de gehandhaafde regel, inclusief toegang tot de bronnen waarin de mogelijke schade die Facebook probeert te beperken wordt uitgelegd.

9. Besluit van het Comité van toezicht

Het Comité van toezicht steunt het besluit van Facebook om de inhoud te verwijderen.

10. Beleidsadviserende verklaring

De volgende aanbevelingen zijn genummerd en het Comité vraagt Facebook op elke conceptaanbeveling afzonderlijk te reageren.

Het blackfacebeleid op Facebook uitleggen aan gebruikers

1. Facebook moet de regel in de Richtlijnen voor de community inzake haatdragend taalgebruik die blackface verbiedt, koppelen aan de redenering voor de regel, inclusief de schade die het bedrijf beoogt te voorkomen.
2. In overeenstemming met de aanbeveling van het Comité in kwestie [2020-003-FB-UA](#) moet Facebook ervoor zorgen dat gebruikers altijd in kennis worden gesteld van de redenen van een handhaving van de richtlijnen voor de community tegen hen, inclusief de specifieke regel die Facebook handhaaft. In deze kwestie moet in elke kennisgeving aan gebruikers de blackfaceregels worden gespecificeerd, en moet de kennisgeving worden gekoppeld aan bovenstaande bronnen waarin de schade wordt uitgelegd die deze regel beoogt te voorkomen. Facebook moet ook

een gedetailleerde update verstrekken over zijn 'haalbaarheidsbeoordeling' van de eerste aanbevelingen van het Comité over dit onderwerp, inclusief de specifieke aard van technische beperkingen en hoe deze kunnen worden overwonnen.

***Procedurele opmerking:**

De besluiten van het Comité van toezicht worden voorbereid door panels van 5 leden en worden goedgekeurd door een meerderheid van het Comité. Besluiten van het Comité vertegenwoordigen niet per definitie de persoonlijke meningen van alle leden.

Voor dit besluit over kwestie werd onafhankelijk onderzoek uitgevoerd namens het Comité. Een onafhankelijk onderzoeksinstituut met hoofdvestiging in de Universiteit van Gothenburg met een team van meer dan 50 sociale wetenschappers op 6 continenten en meer dan 3200 landdeskundigen van over de hele wereld, hebben expertise geboden over sociaal-politieke en culturele context.